

dan a rivaldát úgy szabályozták, hogy előtte alkalmaztak egy deszkalapot, amelyet kívülről a világosító egy zsinagoga kezeivel kezeltek, a szerint, amint az instrukció sötétséget vagy világosságot kívánt. Nyenkor a rivalda-deszkalapot vagy kifeszítették és ezáltal a deszkalap a lámpasort eltakarta, miáltal sötét lett a színpad, vagy pedig lebocsátották, ekkor világosság áradt szét a színre. Ma már a rivalda-világítás fokok szerint szabályozható.

Rivaldázik. Az a színész, aki a rivalda elé kiáll és ott játszik, e ténnyel ízléstelenkedik. Ezt a színházi világban úgy mondják, hogy az illető: »rivaldázik«.

Rivalis, (latin szó) a. m. vetélytárs. Már a színészet első éveiben ismerték e fogalmat, ami gyakran volt előmozdítója a belbelső fölforgatásának (a nehezen megteremtett jóhírnév aláadásának), a tekintély bukásának. Mint a színészzel egykorú mételeyt — sajnos — ma is ismerik a színészvilágban — a szó gyűlölködő értelmében is.

Robbanás. A robbanás a színpadon úgy történik, hogy a színpad megfelelő oldalán egy emelvényre felraknak nagy kődarabokat, amelyeket a végszó elhangzása után a kellő pillanatban a helyükről lehengergetnek. Hogy az ekként keletkezett zaj nagyobb és hatásosabb legyen, ugyanakkor többszörös puskalövés is elhangzik, utána gipszport hintenek a színre és hirtelen működésbe hozzák a vörös színű reflektorokat, melyekkel egyidejűleg a szuffitában és rivaldában is kigyúlnak a vöröszínű lámpák, amik égést jeleznek. Fokozni lehet a hatást még azzal is, hogy a szín mögött recsegést, ropogást idéznek elő vékony fadarabok, furnirok eltörésével; ha a szín házat ábrázol, akkor a háztetejét kívül dróttal felhúzzák, úgyszintén az oldalait is és további tompa zuhanások, vakolat lehullások mindjobban tökéletesítik a robbanás zaját.

Róbert (Magyar) Imre, magyar származású német színész (hösszerelmes), sz. 1847. máj. 21-én, Pesten, megh. 1899. máj. 30-án, Würzburgban. Mint 20 éves jogász feltűnt egy műkedvelői előadáson,

ott meglátta Lewinsky és tanítványául fogadta. (1865.) Zürichben lépett színpadra (1865. szept. 6.) a »Szép Heléna« Ajax szerepében, majd gyakorlatszerzés céljából Stuttgartba szerződött (1866. máj. 1.), azután 1868. jún. 7-én Berlinbe ment, ahol ő volt a legünnepeltebb színészek egyike, ki férfias szépségével, csodás zengésű hangjával az általános megbecsülés központjába jutott. 1872-ben a bécsi Burgtheater tagja lett, majd 1878-ban az intézet örökös tagjává nevezték ki. 1889. febr. 10-én Budapesten is fellépett, a német színház vendége volt, a »Graf von Hammerstein« c. színmű címszerepében mutatkozott be. Utolsó fellépte 1899. márc. 7-én volt. — Neje: Loosy Natália, kivel 1890. márc. havában lépett frigyre. (Megh. 1908. jan. 25. Bécs).

Róbert Jenő, (családi néven Kovács), magyar származású német színigazgató, sz. 1877. júl. 23-án, Budapesten. Eredetileg ügyvédnek készült, sokáig a Pester Lloyd kritikusa volt, majd 1908-ban átvette a berlini Hebbel-színház igazgatását, azután pedig Roland Idát (a későbbi feleségét) kísérte vendégszereplési körútjain. Mint igazgató elsőrendű szakembernek bizonyult, de színháza nem tudott gyökeret verni és néhány év múlva bezárta kapuit. Ezután magyar színdarabok fordításával foglalkozott, majd a Kammerspielét vette át Münchenben, ennek bukása után pedig a lipcsei Albert-színházat vezette. 1915-ben rendező volt Drezdában. 1916-ban visszatért Berlinbe, ahol ez év szept. 15-től a Residenz-színház igazgatója lett. Újában a Tribüne igazgatója, második színháza a Theater am Kurfürstendamm. 1927. nov. 11-én a Magyar Színházban a »Külváros«-t rendezte. Ugyanakkor a budapesti színészszevetségénél tanulmányi ösztöndíjat létesített magyar színészek, illetve rendezők számára. Róbert Jenő a német színpadnak egyik leg tudatosabb és leg-sikeresebb megvívója. Mint rendezőt, mint színésznevelőt és színházvezetőt, mint nagyvonalú üzletembert, ki az üzletet átítatja művészettel, s a művészetet üzlettel támogatja, Németországban ma a legelső közt emlegetik. 1908. április 10-én a Hebbel-színház együttesével Budapesten is vendégszerepelt, a Magyar Színház-